

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ			
ΤΜΗΜΑ	Τεχνολόγων Περιβάλλοντος- Κατεύθυνσης Συντήρησης Πολιτισμικής Κληρονομιάς		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΠΚ-Δ2	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Δ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Συντήρηση Ξύλου & Ξυλόγλυπτου		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις	3		
Εργαστήριο	3		
ΣΥΝΟΛΟ	6	6,0	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Υποβάθρου , Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων</i>	Επιστημονικής Περιοχής, Γενικών Γνώσεων, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:			
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (στην Αγγλική)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και Παράρτημα Β
- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Η ύλη του μαθήματος στοχεύει στην εκπαίδευση των σπουδαστών σε θέματα αναγνώρισης παθολογίας ξύλινων και ξυλόγλυπτων αντικειμένων και έργων τέχνης, στην καλλιέργεια γνώσεων για την αναγνώριση της δομής και της τεχνολογίας κατασκευής τους και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων για την επιλογή και εκτέλεση των απαραίτητων επεμβάσεων για τη συντήρηση και διατήρησή τους.

Το μάθημα στοχεύει στην κατάρτιση των σπουδαστών ώστε να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν αντικείμενα από ξύλο που προέρχονται από μουσειακή ή εκκλησιαστική συλλογή ή ανασκαφή.

Το μάθημα καλύπτει θέματα δομής, χημικής σύστασης ξύλου, ιδιοτήτων ξύλου, ιστορίας τέχνης, τεχνολογίας κατασκευής, παθολογίας και συντήρησης ώστε οι σπουδαστές να έχουν μία συνολική αντίληψη των διαδικασιών και μεθοδολογιών στη κατασκευής, παθολογίας και συντήρησης αντικειμένων από ξύλο.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής / τρια θα είναι σε θέση να:

- Έχει κατανοήσει τις ιδιότητες, δομή και τεχνολογία κατασκευής ξύλινων αντικειμένων
- Μπορεί να κατανοήσει τις διεργασίες που οδήγησαν στη φθορά ενός ξύλινου αντικειμένου

- Προτείνει και εκτελέσει με ασφάλεια επεμβάσεις συντήρησης σε ένα ξύλινο αντικείμενο
- Συγγράφει αναλυτική αναφορά τεχνολογίας κατασκευής, περιγραφής, παθολογίας και συντήρησης ενός ξύλινου αντικειμένου
- Αποτυπώσει σχεδιαστικά, σωτογραφικά και λεκτικά την κατάσταση διατήρησης ενός ξύλινου αντικειμένου
- Έχει γνώση των εργαλείων και των τεχνικών της κατασκευής ενός ξύλινου αντικειμένου
- Έχει γνώση των εργαλείων, υλικών και τεχνικών συντήρησης ξύλινων, ξυλόγλυπτων, αρχαιολογικών, ιστορικών, ενάλιων, έφυδρων και υδατοκορεσμένων ξύλινων αντικειμένων
- Ολοκληρώνει τις εργασίες τεκμηρίωσης, καταγραφής και συντήρησης ενός ξύλινου αντικειμένου σε χρόνο και εντός του προϋπολογισμού
- Συνεργαστεί με τους συμφοιτητές του για εκπόνηση εργασιών συντήρησης και καταγραφής

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας

και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

- Αυτόνομη Εργασία
- Ομαδική Εργασία
- Λήψη αποφάσεων
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Σχεδιασμός και διαχείριση έργων συντήρησης
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Η σημασία του ξύλου στην εξέλιξη του πολιτισμού- Χρήσεις ξύλου από την προϊστορία ως σήμερα: Ιστορική εξέλιξη ξύλινων κατασκευών, Ξυλόγλυπτική, Εκκλησιαστικά ξυλόγλυπτα, κατασκευή/διακόσμηση κτιρίων, Ξύλινα δομικά και διακοσμητικά στοιχεία ιστορικών κτιρίων, λαϊκά αντικείμενα από ξύλο, ξυλοναυπηγική, έπιπλα-ιστορία επίπλου, μουσικά όργανα, μεταφορικά μέσα/γέφυρες, οικιακά σκεύη, όπλα, εργαλεία, άλλες χρήσεις
2. Πλεονεκτήματα/μειονετήματα ξύλου
3. Κατεργασία και επεξεργασία ξύλου, εργαλεία ξυλουργικής και ξυλόγλυπτικής, προϊόντα κατεργασίας ξύλου-σύνθετα προϊόντα ξύλου,-τεχνητή ξυλεία, συνδεσμολογία ξύλινων αντικειμένων, ξυλόγλυπτα-εργαλεία και μεθοδολογία
4. Βερνίκια και επικαλυπτικά: αναγνώριση, παθολογία, συντήρηση
5. Δομή ξύλου, Αναγνώριση τομών, μικροσκοπική και υπομικροσκοπική δομή ξύλου, μεταβλητότητα και σφάλματα δομής ξύλου: θλιψιγενές και εφελκυσμογενές ξύλο, στρεψοϊνία, κωνικομορφία, διόγκωση βάσης, γονατοειδής βάση, αποκλίσεις διατομής κορμού, ακανονιστίες αυξητικών δακτυλίων, ραγάδες, ρητινοθήλακες, τραυματικό ξύλο, ρόζοι, εντεριώνη
6. Είδη ξύλου και τρόποι αναγνώρισης
7. Χημική σύσταση ξύλου: δομικά και μη δομικά συστατικά
8. Ιδιότητες ξύλου: Πυκνότητα, ειδικό βάρος, υγρασκοπικότητα, ρίκνωση, διόγκωση, θερμικές-μηχανικές-ακουστικές-ηλεκτρικές ιδιότητες
9. Προσβολές ξύλου και αβιοτικοί παράγοντες φθοράς: κλιματικοί, περιβαλλοντικοί, μηχανικοί, χημικοί, παράγοντες φθοράς, θερμότητα-θερμοκρασία, σχετική υγρασία, ακτινοβολία, weathering, ρύποι, μεταχρωματισμοί και αποχρωματισμοί, χημικές προσβολές, αποχρωματισμός από μέταλλο
10. Προσβολές ξύλου και βιοτικοί παράγοντες φθοράς: μεταχρωματισμοί, βακτήρια, μύκητες,

<p>χρωστικοί μύκητες, κυάνωση, ευρωτίαση, σηπτικοί μύκητες, λευκή, καστανή και μαλακή σήψη, κολεόπτερα, υμενόπτερα, ισόπτερα, θαλάσσιοι ξυλοφάγοι οργανισμοί, τρωκτικά, πουλιά, άνθρωποι, μέθοδοι απεντόμωσης και προστασίας</p> <p>11. Μορφολογία φθορών και αλλοιώσεων-αναγνώριση βιολογικών προσβολών, ραγαδώσεις, μηχανικές καταπονήσεις, οξειδώσεις, αποχρωματισμός ξύλου από μέταλλο</p> <p>12. Μέθοδοι συντήρησης: Καθαρισμός, απεντόμωση-αποπαρασίτωση, στερέωση, συμπλήρωση, συγκόλληση, προστασία, εφαρμογή κωδικών, ξυλουργικές εργασίες, αισθητική αποκατάσταση. μέτρα υγιεινής και ασφάλειας, αναδρομή σε παλαιότερες μεθόδους. Διαφορές Συντήρησης & αποκατάστασης ξύλινων αντικειμένων. -Προστασία του ξύλου από ξυλοφάγα έντομα & μύκητες - τρόποι απεντόμωσης και στερέωσης - Προστατευτικά μέσα -Μέθοδοι εφαρμογής - Αρχές και κριτήρια επιλογής μεθόδων συντήρησης και αναδρομή σε παλαιότερες μεθόδους - Μέτρα υγιεινής και ασφάλειας</p> <p>13. Συντήρηση ιστορικού, ανασκαφικού, αρχαιολογικού, έφυδρου, ενάλιου, υδατοκορεσμένου ξύλου-Σωστικά μέτρα-επεμβάσεις συντήρησης, μελέτες περιπτώσεων</p> <p>14. ιστορία συντήρησης ξύλου-η κατανόηση της παθολογίας, η συντήρηση και η έρευνα για το ξύλο από την αρχαιότητα έως σήμερα. Μεθοδολογία ανάγνωσης επιστημονικών άρθρων για τη συντήρηση ξύλου-χρήσιμη ορολογία συντήρησης ξύλου στα αγγλικά</p>
--

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

<p>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</p>	Στην τάξη	
<p>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</p>	Υποστήριξη Μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class	
<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</p> <p>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS</p>	<p>Δραστηριότητα</p>	<p>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</p>
	Διαλέξεις	42
	Εργαστήριο	42
	Συγγραφή εργασίας	24
	Σχεδιαστική αποτύπωση	15
	Αυτοτελής μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	24
	Εκπαιδευτική εκδρομή	3
	Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)	150

<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</p> <p>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμών, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</p> <p>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<p>ΘΕΩΡΙΑ: Γραπτή τελική εξέταση</p> <p>ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Συντήρηση αντικειμένων: 40% 2) Αναλυτική Αναφορά Συντήρησης: 40% [εξώφυλλο, ευχαριστίες, περιεχόμενα, εισαγωγή, σκοπό, περιγραφή αντικειμένου (περιγραφή, χρήση, διαστάσεις, ύφος, υλικά, τεχνολογία κατασκευής κτλ), αναλύσεις (φυσικοχημικές αναλύσεις, ακτινογραφίες, μικροχημικά τεστ, παρατήρηση με UV, IR κτλ), παθολογία, δοκιμές συντήρησης, εργασίες συντήρησης, προτάσεις προληπτικής συντήρησης, προτάσεις μελλοντικών επεμβάσεων, αξιολόγηση εργασιών, παραρτήματα (παρόμοια αντικείμενα, δελτία υγιεινής και ασφαλείας χημικών, αποτυπώσεις, αρμονικές χαράξεις, σύντομο δελτίο συντήρησης), βιβλιογραφία] 3) Σύντομο Δελτίο Συντήρησης: 5% 4) Αποτυπώσεις: 10% 5) Προφορική εξέταση-παρουσίαση αντικειμένων: 5%
---	---

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

-Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :

-Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

- Παυλογεωργάτος Γεράσιμος, 2011, Ξύλο-Είδη Ξύλου, χρήσεις, δομή, ιδιότητες, απειλές, προστασία, Εκδ. Προπομπός
- Unger A, Schniewind AP, Unger W, 2001, Conservation of Wood Artifacts-A Handbook, Springer
- Μπουχέλος Κωνσταντίνος, 2009, Ξυλοφάγα Έντομα Κατοικιών, Εκδ. Αγρότυπος
- Edlin HL, What Wood is that?-A Manual of Wood Identification, 1^η έκδοση 1969
- ICOM, 2013, The Heritage Wood: Research / Conservation in the 21st Century
- Καζανάκη Μ., 1974"Εκκλησιαστική Ξυλογλυπτική στο Χάνδακα το 17^ο αιώνα", Θησαυρίσματα, Βενετία , σελ. 250-283.
- Κουτελάκη Χ., 1986.Ξυλόγλυπτα τέμπλα Δωδεκανήσου ως το 1700., Αθήνα.
- Κουτελάκη Χ., 1985.Ξυλογλυπτική - Ελλάς - Δωδεκάνησα ., Αθήνα.
- Μακρής Κίτσος, 1954"Ένα μεταβυζαντινό τέμπλο στο Πήλιο. Αθήνα.
- Μακρής Κίτσος, 1958"Η Ξυλογλυπτική του Πηλίου . Βόλος.
- Μακρής Κίτσος, 1962"Ελληνικά λαϊκά και μεταβυζαντινά ξυλόγλυπτα", Ε.Ο.Μ.Μ.Ε.Χ., Αθήνα.
- Μακρής Κίτσος, 1981"Οδηγός του ξυλογλύπτη", έκδοση Ε.Ο.Μ.Μ.Ε.Χ., Αθήνα.
- Μακρής Κίτσος, 1982"Εκκλησιαστικά Ξυλόγλυπτα", Αποστολική Διακονία της Ελλάδος, Αθήνα.
- Μιλάνου Καλυψώ, 1991.Η συντήρηση των ξυλογλύπτων., Πρακτικά από Εκπαιδευτικό Σεμινάριο Συντήρησης Λαογραφικών Αντικειμένων, Αθήνα.
- Μπουχέλος Θ. Κων/νος, 1991. Πρόληψη και προστασία των ειδών μουσείου από έντομα.,Πρακτικά από Εκπαιδευτικό Σεμινάριο Συντήρησης Λαογραφικών Αντικειμένων, Αθήνα.
- Μπύρης Κ., 1935.Ξυλεία και ξυλουργική., Αθήνα.
- Νικονάνος Ν., 1997.Τα Ξυλόγλυπτα του Αγίου Όρους., Θησαυροί του Αγίου Όρους, Θεσσαλονίκη,σ.260-275.
- Πατεράκης - Λίτσας, 1983.Συντήρηση Έργων Τέχνης και Αντικειμένων Ιστορικής Αξίας από Ξύλο., Αρχαιολογικά ανάλεκτα εξ Αθηνών, Αθήνα.
- Σημαντώνη-Μπόκολα Αλ., 1991.Αντικείμενα από Ξύλο. Προστασία και συντήρηση., Ελληνική Εταιρεία Λαογραφικής Μουσειολογίας, Αθήνα.

- Σησαμάκης Νίκος-Τσίτσα Έφη, 1998"Συντήρηση Ξυλόγλυπτου Εσταυρωμένου του Καθολικού Ναού της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος στο Ναύπλιο", Αθήνα.
- Σησαμάκης Νίκος - Τσίτσα Έφη 1998"Μελέτη συντήρησης και αποκατάστασης ξυλόγλυπτων έργων και Ιερών Εικόνων της Ι. Μονής Ντεκούλου". Αθήνα
- Στασινόπουλος Σ., 1991.Δομή -Συμπεριφορά- Χρήση Ξύλου., Πρακτικά από Εκπαιδευτικό Σεμινάριο Συντήρησης Λαογραφικών Αντικειμένων, Αθήνα.
- Τσαπαρλή Ε., 1979.Ξυλογλυπτική Βυζαντινή, Ελλάς - Ήπειρος., Αθήνα.
- Τσιτσιλώνη Ο., 1991.Αποθήκευση και Έκθεση Ξύλινων Αντικειμένων: Περιβαλλοντικές συνθήκες, τρόποι, υλικά., Πρακτικά από Εκπαιδευτικό Σεμινάριο Συντήρησης Λαογραφικών Αντικειμένων, Αθήνα.
- Τσαπαρλή Ε., 1980"Ξυλόγλυπτα τέμπλα Ηπείρου17ου -1ου ημίσεως 18ου αι.", Αθήνα.
- Φουντουλάκη Μ. - Αντουράκη, 1979.Ξυλογλυπτική τέχνη της Κρήτης. Αθήνα.